

A Franklin-Társulat

A MÉTER-MÉRTÉK

A MAGYAR KORONA ORSZÁGAIBAN

Pénztárca-kiadás. **Ara füzve csak 10 kr.**

HIAVATALOS ADATOK NYOMAN ÖSSZEÁLLITVA.

1	2	3	4	5	10
---	---	---	---	---	----

C/m.

A MÉTER-MÉRTÉK ISMERTETÉSE ÉS AZ ÚJ MÉRTÉKEKKEL VALÓ SZÁMOLÁSI MÓD.

Tanodai és magánhasználatra készítette **Dr Lutter Nándor.**

Ara 40 krajczár.

A legjobb szer
a bőrnek fenntartására és puhítására, czipő, lószerszámok stb.

az

orosz bőr-olaj.

Ezen olaj mindenekeelőtt zamata által tűnik ki, úgy, hogy oly czipőkkel, melyeken ez alkalmaztatott, a salóban is meg lehet jelenni. Ezen olaj által a bőr a levegő, melegség és nedveség behatásai ellen megóvódik; időkönkint ezzel bekenve, a bőr bársónymasszával bir, vízmentes és felette ruganyossá lesz. A lábzsádás nem hat többé kártékonyan a bőrre, puha és sima marad, és sokkal tovább tart. A bőr-olaj alkalmazása után, a bőr mindenkor fényesíthetik s ezáltal szép, tartós fényt nyer.

Egy üveg ára 1 és 2 frt.,
valamint pléhpalczokban 5 és 10 fontjával.

Éremmel kitüntetett

cs. kir. kiz. szabad. Osztr.-Magyarorsz. nézve.

Általános salon zsirfénymáz

uri és hölgyezipőkre, valamint lószerszámokra.

Az alulírottak sikerült kitűnő czipőmázot feltalálni, miáltal a czipők fényesítése feleslegessé vált. Csupán esettel kell a mázt a használati utasítás szerint alkalmazni, és néhány perc múlva mély feketében fénylenek a czipők, mert a máz azonnal megszárad. A bőr ezáltal nem szenved, sőt puha és simává válik, nem török és vízmentes lesz, mi hasonló találmányoknál eddig nem fordult elő.

Üvegekben 1, 2 és 3 forintért küldi szét a gyári főraktár

Gronár János utódjaitól

Bécsben, Kohlmarkt 5. sz.

A „Daum“ kávéház átellenében az udvarban balra.

Bizonyítvány.

Alulírt, községemben, hol orvos és gyógytár nincs, már több év óta mindenféle gyógyszereket Pestről rendelék meg és **Török József** urpesti gyógytárától az angol községy-vásznat is hozzattam, mely nemcsak községy, csúsz, hanem még daganat, kifocizomódás és gyuladások ellen is, a legjobb sikerrel használtatott. Én csak egy esetet említek föl: egy asszonynak, ki már 16 év óta kimondhatatlan szaggatásban szenvedett s a halálhoz oly közel állott, hogy a halotti szentégekkel ellátva levén, a községy-vásznat használata után teljesen felgyógyult. Ennek folytán kötelezem érzem magamat, ezen tölem lelkiismeretesen adott bizonyítványt közzétenni, hogy másoknak is, szenvedő felebarátaimon lehessen segíteni.

462 (5-6) **Arméd Frigyes,**
apát és plébános.

Torda, január 30-án.

A Franklin-Társulat
magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám alatt)
megjelentek s kaphatók:

A Franklin-Társulat KÉPES MESE-KÖNYVEI.

Ara egy-egy kötetnek színes borítékba kötve 80 krajczár.

1. A hamupipóke.
2. Csipkerózska.
3. A hős szabó.
4. Hüvelyk Matyi.
5. Jancsi és Örsike.
6. A vörösbóbitás kis leány.

Egy jó családból való

4 real iskolát végzett 16 éves ifjú ohajtana Budapesten, — vagy vidéki nagyobb városban, — egy nagyobb vaskereskedésben, mint gyakornok, vagy tanoncz, alkalmazást nyerni. — Szíves tudakozódások **T. F. betük** alatt kéretnek intézetni. **Tapió-Györgye, post Restante.** 469 (4-6)

Valódi 30 éves szeremi zárdá-szilviorium

nagy pezsgőpalczokban ára 1 ft. 20 kr., pintpalczokban 2 ft. Megrendelések vaspályán vagy postával, melyek utánvéttel elküldetnek, csomagolás- és ládáért egy üvegnél 20 kr., 2 üvegnél 30 kr., 6 üvegnél 50 kr. számítottak. 12 üvegnél csomagolás nem számítatik. Kapható **Éder I., kir. magy lópor-árudában** Budapest, kalap-utca 8. szám, a harmadik utca a városház mögött jobbra. 469 (5-6)

A „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

POLITIKAI DIVATOK.

Regény.

Írta **JOKAI MÓR.**

Második kiadás. Három kötet.

Ára füzve 2 frt 40 kr.

A népszerű kiadás 84-89. füzetek.

Gyors és biztos kiirtása a patkányok és egereknek,
az ó Felsője első Ferencz József császár által egy kizárólagos szabadalommal kitüntetett **patkányméreg** által,
mely valódi minőségben kapható:

Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz. — Továbbá a birodalom legtöbb fő- és mezővárosaiban.

Ára egy darabnak 50 kr. a. é. 453 (3-0)

Budapest, december 13-án 1874.

50-dik szám. ELŐFIZETÉSI FÜLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft. **XXI. évfolyam.**

HIRDETÉSEK DÍJA: Egy ötször hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri lgtatásnál 15 krajczár; többszöri lgtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden lgtatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elfogad **Bécsben: Haasenstein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mousse R. Seilerstrasse Nr. 2 és Oppellk A. Wollzeile Nr. 22.**

ROMÁN MIRON.

görög-keleti román egyház főpapjának, az újonnan választott szebeni érsek és román metropolita Román Mironnak arczképét mutatjuk be ezennel olvasóinknak. Nem régen volt alkalmazott a szerb patriarkha arczképét is bemutatni, kinek helyére most, hitfelei választása s a korona megerősítése által az előbbi aradi püspök lépett. Ugy látszik, az aradi püspökség a szebeni érsekség lépesője. Ivackovics Prokop is onnan lépett a metropolitai székre. Összesen a harmadik metropolita ő. Saguna volt az első, ama nagy elméjű, ritka műveltségű s politikailag és diplomatailag képzett főpap, kinek a legfőbb érdeme van a román metropolia megalakításában és szervezésében, mely azelőtt csak a metropolia egyik püspökségét képezte, de a keleti egyházban divó »nemzeti-egyházak« elve szerint, attól elvált. A keleti egyház ugyanis, ellenkezőleg a rómaival, elvetette a holt (görög vagy latin) nyelveket a liturgiában és a nemzeti nyelven való isteni tiszteletet fogadta el, s ez alapon mindenütt nemzeti egyházakat alkot, mit — mellesleg mondva — a katolikus egyházban is megkísértettek a francziák (a gallikán egyházzal), de teljességre nem vihettek.

Saguna, hogy kivívja önállóságát, — egy oly ember a kormányon, mint b. Eötvös, az egyházi autonomiák melegkeblű, rajongó barátja. Az Eötvös vallásügyi politikájának ez volt az egymásutánja: a protestánsoknak autonómiájuk van; az elnyomott fajokat s felekezeteket felszabadítani s teljes autonómiával látni el, maguk által alkottatni azt meg; akkor megcsinálni az eddig hierarchiájával uralkodó vallásnak, — a katolikusnak — is az autonómiát, az egyháznak nemcsak fejei, hanem tagjai által vezetett önkormányzatot; s mikor mind ez megvan, akkor kiáltani ki a nagy elvet, mely addig csak agyrem, üres frázis: vallás-szabadság, vallás-egyenlőség, szabad egyház a szabad államban!

E vallásügyi politika első lépése volt a zsidó-emancipáció s mindjárt reá a zsidó-kongresszus, mely ugyan roszul ütött ki, szakadót hozván létre a hazai zsidóság közt. A második lépés volt az 1868. IX. t. cz. a görög-keleti egyház autonómiáját biztosító törvény. Ennek nem kinövése, hanem természetes következménye volt, nemzeti egyházak elve szerint, a szerb és román egyházak különválása s azon utóbbin is, az előbbi példájára, önálló külön metropolivá szervezkedése, mely az eddigi püspökség székhelyén, Nagy-Szebenben székeljen, hozzá csatoltatván az aradi, a határvidékből szervezett karánsebesi püspökségek s a nagyvárad kerület, mely hajdan szintén püspökség volt, de az

ROMÁN MIRON.

mintegy száz évvel ezelőtt megszűnő, azóta nem bírt helyreállni. Most ismét püspökséggé alakítása tervezetük, és pedig Erdély szomszédos részeinek (északnyugati vidékének) belefoglalásával — a mi, mellesleg szólva, az unió öntudatának a románokban való megszilárdítására nézve nagy hatása is lehetne; — egyelőre ugyan még, dotatio hiányában, melyre Saguna, ez eszme hő keblű pártolója, mintegy 25,000 ft alapítványt is tett, nem hajthatta végre szervezkedését, de annak kivitele a mostani kongresszus egyik főteendője. Jelenleg is azonban bir a nagyváradi kerület egykori önállósága némi maradványával: külön konsistoriuma van, melynek élén püspöki helyettes áll.

Ennyiből áll a görög-keleti román metropolia, melynek első érseke báró Saguna volt s Román Miron a harmadik.

Román Miron aránylag még fiatal ember. 1828. aug. 23-án született Mézesen, Biharmegyében. Tanulását Belényesen kezdte meg, a görög-kath. gimnáziumban, hol tanárai egyike, a román hírlapírói pályán is ismeretes Pap Zsigmond, országgyűlési képviselő volt, ki ma is nagy magasztalásokkal emlegeti egykori kitűnő tanítványát. Belényesről Nagy-Váradra ment a bölcseleti tanfolyamra, onnan pedig Aradra, hol előbb tanító-képzéket azután hittani tanfolyamot látogatott, dr. Sándor és Gávra jeles tanárok vezetése alatt s folyvást a kitűnők sorában.

Az erkölcsi feddhetetlenségéről s szélsőségéről ismeretes, tudományosan képzett fiatal férfi, kiváló hajlamot érvényre a papi pályára iránt, a görög-keletieknek főnálló, s minden magas egyházi előmenetelre nézve kiváltságos szerzetesi rendbe lépett, s Ivackovics Prokop mostani szerb patriarkha, akkor még aradi püspök oldala mellett először is mint titkár, azután mint protosinél, később mint archimandrita, folyvást a püspök jobb keze s az egyházmegye szeménye volt. Mint ilyen, már 1861-ban, a mostani alkotmányosság hajnalkorában, Román Miron buzgó feladatul tűzte ki szeretett főnökét a magyar nyelvre oktatni, s a siker, melyet ekként aratott, mindenestre egyike a jelenlegi főpap kiváló érdemeinek.

Arad megye népessége vallás- és nyelvkülönbség nélkül nagy rokonszenvet tanúsított az előzékeny s kitűnő tulajdonokkal bíró fiatal pap iránt, már első föllépte óta olyannyira, hogy 1869-ben, a kisjenői választókerület egyhangulag országgyűlési képviselőjévé választá meg. Itt ismerte meg őt b. Eötvös miniszter s fölismerve benne a jeles tehetséget, az 1868-ki XXXVIII. t. cz. értelmében épen szervezés alatt álló tanfelügyelőségek egyikévé őt nevezte ki: Krassóme gyébe s a román vidékre tudniillik. Itteni működése azonban kevés ideig tartott, mert az egyház ily kitűnő egyéniséget sokáig nem nélkülözhetett. Így történt, hogy az egyházi zsinat őt egyhangulag nagyváradi püspöki helyettesé választotta meg, mit ő vissza sem utasíthatott. Ez azonban csak első lépése volt magasabb egyházi méltóságainak, melyekre hivatva látszék lenni. Mert a nagyszabedű érseki székhely Saguna halálával megüresedvén, arra a kongresszus az aradi püspököt, Ivackovics Prokopot hívta meg, ennek helyére pedig az aradi püspökme gyei zsinat, mely a román egyház önkormányzati szervezete szerint hivatva

van püspökét megválasztani, általános szöveggel Román Miron választotta.

Ivackovics nem soká telt a szebeni metropolitai székhely: Karlovicra hivatott meg s helyének, melyet alig egy évig foglalt el, betöltésére ismét a metropolitai kongresszus lón hivatva. Sokan már Román Mironra veték szemüket. Ő azonban fiatal-sága s a püspöki székek és az egyház-kormányzatban még aránylag új ember volta érzetében, szerényen visszavonult s magát jelöltetni sem engedte egyháza legmagasabb méltóságára. Így történt, hogy az első választás eredménye, — az érseki vikárius, a tudós Popea kisebbségben maradván, — a karánsebesi agg püspök Popásu János megválasztása lón, kitől azonban a korona megtagadta a megerősítést. A kongresszus, különösen Román Miron szelíd, tapintatos és a kiegyenlítésre kíválóan képes egyéniségek befolyása alatt hódolattal vette tudomásul a korona kedvezőtlen elhatározását s új választáshoz fogott. Első nap azonban a pártok nem bírták tájékozni magukat s mintegy kísérletül, fehér lapokkal szavaztak, csak azok lépvén elő jelöltükkel, kik már ekkor Román megválasztásában látták az egyház javát. De az általános többségből két szavazat hiányozván, új választást kelle eszközölni s most már Román neve hatalmas többséggel jött ki a választási urnából. 88 szavazatból 51 jutott neki; s jegyezzük meg, hogy a szervezet szerint az erdélyi érseki megyének ugyanannyi szavazata van egyedül, mint a karánsebesi, aradi s váradi megyéknek együtt véve, és így Román oly téren nyert el a többséget, hol személyesen csak a fele rész ismerte jeles tulajdonait s a másik fele rész csak tudományosságának, jellemének és érdemeinek híre után indulhatott.

Azt hisszük, a román metropolia képvisellete ezuttal a legszerencsésebb választást tette: oly férfit nyervén fejtül, ki a tudomány és mivelődés fátylavívője leendő népe között s mindenkéül a ki mint főpap az egyháziasságot és a hazafiságot a legteljesebb mértékben egyesíti magában!

b-i.

Műszámhoz.

Miért hagyál el, oh dalos leányka! Mint a madár bokrát, ha lombja hull. Törét a sors habár szívembe vágta, Egy-két levél maradt még vigaszul. Jer vissza! s töltsd be énekeddel újra A fészket, mely még mindig hü, meleg!... — Hull a tavaszak róza-koszorúja, De te ne hagyj el soha engemet!

Sok édes óra édesebb emléke Hi vissza... Jer! álmodjok újra még Az életet, hol a menny boltja, kékje Fellegtelen, mint tiszta május-ég; Hol, mint a méhsejt, csordultig betelve A szív, — sebbin is mézet csepeget... — Üresb, üresb lesz bár a mézek kelyhe: De te ne hagyj el soha engemet!

A holdas éj, a fák lengő kódárnya, S tükrével a tó most is intget. Szálljunk le lenge sajkaként reája S szójjunk fodrában ábránd-képeket. Tündér-világ nyil ott ezernyi kéjjel! — De zúg a víz és mindent eljemet... Isten veled, ábrándos holdas éjjel!... De te ne hagyj el soha engemet!

Idézzük vissza, jer, a lányka báját, S a mennyet, mely keblünk mélyén terem; Midőn, mint villanyár, futamva jár át Egy titkos, édes, bűvés érzelme.

Midőn a szív, mint a virág, kitarul, Ringatva kelyhén drága gyöngyszemet. — Lehull a gyöngy: — szerelem — a virágrul: De te ne hagyj el soha engemet!

Együtt futottunk a virágos rónán, A délibáb, e lengő árny után; Ránk a dicsőség fény sugarit szórván, És nem hittük, hogy árny ez is csupán. Magasab-magasbra törni hitt az eszme, Mely csillagul a földre fényt vetett. — Bolygófény volt ez is! S mocsárba veszte... De te ne hagyj el soha engemet!

Oh hányszor zengtük az édes hazának Forró szerelmét, vörző bánatát; Orgyilkos kéz midőn reája támadt S az fogta meg, „ki a vesébbe lát.“ Reményt, reményt már, a sok bús keservvel! Pillámon ah, mért hogy könnyre meg? Vándor-madár reményem — szárnyra kelve!... De te ne hagyj el soha engemet!

Jer! ülj le mellém! — édesb lesz az élet, Kelyhébe szép kezud a cseppet ejt. S ha sorsom gyászos tönkfelegbe téved: Űrítsek együtt a méreg-kelyhet! A láng, mit ajkad gyujta szépre, jóra, Még most is ég, — a szív attól meleg! — Tudom: kioltja az idő folyója; — De te ne hagyj el soha engemet!

Illyés Bálint.

Csatárné asszonyosság.

(Egy barátom elbeszélése után.)

P. Szathmáry Károlytól.

(Folytatás.)

III.

Már késő ős volt, midőn azon saját-szerű esendületet, mely a Csatárné házánál uralkodott, egy külön esemény megzavarta.

A háziasszony hazaérkezett a szüretéről s pár nappal utána ökrösszekereken jöttek a boroshordók. Csatárné egész nyugalommal szállíttatá le a hordókat pinczéjébe s midőn a fáradságos munka, az elhelyezés készen volt, elégedett nyugalommal állott meg a tornácra, hogy udvara rendjén végig tekintsen.

Egyszerre az ebek vonítani kezdtek, mintegy veszély előérzetében, a kapu szárnyajtaja benyitott s azon át egészen idegenszerű alakok tolakodtak be az udvarra.

— Hát ezek micsoda istenteremtési? — kiáltá, hozzám fordulva, — mert a bor leszállításához engem is kihivatott volt a városból.

— Ezek bizony finánczok, feleltem a meglepett asszonyosságának, kinek ez alkalommal először volt szerencséje ilyszertü vendégekhez. 1850-et irtunk s én, mint városban lakó, e tisztelt urakat már jól ismertem.

Elől Piszkaček ur jött magastetejtü kalapban s meglehetősen kopott fekete öltözetben, majdnem térdig föltürt kimondhatatlanban, melyeket a permetező eső elől jó nagy pamuk esernyővel igyekezett védelmezni, míg kalucsni, a különben fényesek, egy jó hüvelyknyire az ut saráról tettek tanubizonyoságot.

Piszkaček uron minden hegyes volt; hegyesek voltak szerteszélyel álló fürtei, hegyes volt orra, hegyesek fatermőderei s hegyes a toll, melyet hegyes fülei egyike mellé dugott. Hegyes volt frakkja két szárnya, vézna térdei és könyökei, de leg-hegyesebbek keztyűitlen kezének körmei, melyek komolyan a rabló madarak karmaira emlékeztettek, s melyeket aligha

vágott le, mióta szülőföldjét Jungbunzlaut vagy Neitscheint kutya-fogaton elhagyta.

Ez volt a főnök; nyomában pedig irnoka Postpischill jött, princzipálisának mindenben ellentéte, mint Vörösmarty mondaná »feje nagy, óra nagy, ő maga is nagy.« Csak hogy e nagyság egészen vörös volt, mi arról tanuskodott, hogy a bor és pálinka-kezelésnél a kóstoló és mérlegelő szerepet Postpischill irnok ur szokta teljesíteni. Hajdan bérszolga Prága egyik vendéglőjében, most magyarországi »ténstur«, határtalan ura minden kis és nagy pálinkafőző üstnek a kertületben, s nem valami halálos ellensége a pálinkafőző zsidóknak, kik igen jól tudták, hogy Postpischill ur szívéhez nem mint a pokolóhoz jó akarat-al, hanem jó 10-es bankótákkal van kirakva az ut.

A harmadik és negyedik egyéniség, kik háttérükben megállottak, tulajdonképen a fegyveres segédereket képezték.

— Mit akarhatnak ezek a madárjésztők? — kérde Csatárné asszony hozzám fordulva.

— Mindjárt megtudjuk; valószínűleg a bort szagolták meg s azt jöttek meg-finánczolni.

— No csak az kell nekik! Tudom istenem, hogy az én pinczémbe be nem szagolnak! Csak azt merjék; mert hamarabb kijutnak innen, mint a hogy be-jöttek!

Kezeit csipőjére tette s mintegy megmozdult kétfülvé fazék indult Piszkaček ur elé, ki e rémitő jelenségre, hirtől talán hallván is valamit Csatárné asszonyról, halványan és gyanusan kezdett hátrafelé tekinteni a fegyveres erő felé.

— Mit akarnak az urak, quid volunt dominationes vestrae? — rivalt reájuk Csatárné asszonyon elébb magyarul, aztán latinul.

Piszkaček ur igen udvarias német kifejezésekben hebegé el, hogy igen is hivatalos kötelességéből kifolyólag, kénytelen a nagyságos asszonyok borait megmérlegelni a kivetendő fogyasztási adó kiszámítása végett.

— Ego nescio germanice; sciuntne dominationes vestrae latine? (Én nem tudok németül; tudnak-e az urak latinul?) — kérde.

Piszkaček ur rémulten tekintett körül a láthatáron, mintha azt akarná megtudni, ha vajjon csakugyan asszonyi állattól származnak-e azok a klasszikus hangok, melyekre az általa nagy bajjal elvégzett kétt diák iskolából szent borzalommal emlékezett.

— Capi-ne responsum? (Kapok-e feleletet) — kiáltott rá Csatárné ténsasszony, Piszkaček urat meggyőzve az igen is komoly valóról. Erre aztán kétségbeesett jelekkel mutatá, hogy ő bizony sohasem volt képes feljutni arra az ugorkafára, a melyet classica literaturának neveznek.

Az asszonyosság tehát felém fordult s fölszólitott, magyarazzam meg neki Piszkaček ur szavait. Megtettem.

Életemben sohasem láttam hasonló haragra lobbanva.

— Videant quod adsint! (Nézzék, hogy merre fússanak!) — kiáltá mérgesen. — Az én házámban nem investigált soha senki; nem loptam el soha senkinek semmijét, megadtam a királynak a mi a királyé; az országnak a mi az országé. Az én kamarában és pinczémbe idegen ember nem

járt soha, az én hívásom és engedelmem nélkül. Készebb is vagyok boraimat az utolsó cseppig a földdel itatni meg, hogysem efféle sehonnaiak akonazzák és kóstolgassák! Mondd meg nekik, hogy ez nemesi kuria s a mit elkövetni akarnak violentia, major potentia! Én protestálok s ha ez nem elég, resistálok. A miért egy gyöngye asszony vagyok, azért bennem emberükre találtak!

A eselések a zajra mind közelebb jöttek s Csatárné asszonyosság, mielőtt én a magyarázathoz foghattam volna, reájok kiáltott:

— Hej Ferkó, Gyuri, Pista, Bandi! csülökre, botra, vasvillára!

Ezeknek sem kellett több, a jövő pillanatban már teljes fegyverzetben állottak elő s én kevés német tudományomat összeszedve hiába indultam Piszkaček ur felé, mert az gömbölytű irnokával együtt a jövő pillanatban már kívül volt a kapun, a vezér nélkül hagyott hadsereg pedig nyomában oly sebességgel tünt el, hogy az egész hadseregéből csak a legelől járó Bodri kutya tudott emlékit megtartani egy frakkszárnnyat s Ferkó kocsis hozta vissza Piszkaček urnak fél kalucsniát, melyet ott hagyott a kapu előtti sárban, a győzelmes ütközetnek örök emlékéül.

Nem tudom 1809-ben insurgens őseink minő sebességgel jutottak vissza Győrtől Komáromig, de anny bizony, hogy mire én a kapu elé jutottam, Piszkaček ur hadseregének csak arriere-gárdáját tudtam megpillantani.

Visszatértem s igyekeztem meggyőzni Csatárné asszonyoságot a felől, hogy a mai kor szellemében törvénytelen cselekedetet követett el, melynek szomorú következményei lehetnek. Igyekeztem megértetni vele, hogy a finánczok ez idő szerint nagy hatalom, mely alól egy akó bornál többet el nem vonhat, hacsak borain rögtön tul nem ad.

— Jól van, — mondá még mindig indulatosan, — hát még ma eladom Iczik zsidónak, ha egy forintot is ad akójáért; aztán méregessék nála, ha kell, de nálam ugyan nem szaglászhatnak.

— Azt ugyan asszonyom megteheti; de véglegesen e hatalom elől többé nem menekülünk. Borunkat, pálinkánkat, a húst, melyet fogyasztunk, az ő kezeiken át vesszük, s ha életünkben ki is kerülhetünk a velük találkozás szerencséjé: holtunk után mindentüket ők írják össze, még pedig, mint a példák mutatják, nem mindig tiszta kézzel, s a hagyatékot ők adóztatják meg.

— Hogyan? És ezt semmi uton nem lehet kikérülni?

— Ez idő szerint, asszonyom, nem, s készen lehet reá, hogy a mai eseményért is büntetésül tetemes összeget fognak föl-rántani rajta.

Csatárné gondolkozába esett s azután nem igen válogatott kifejezésekben nyilatkozott az új közigazgatásról és igazságszolgáltatásról; emlegetve a régi szép időköt, midőn egy nemesi házába még a vicispán is csak félve merete betenni a lábát.

Végre is Iczik zsidót hivatá; az alku hamar meg lón kötve s a szekerek, melyek a bort hozták, még aznap beszállították azt a vevő pinczéjébe.

(Vége követk.)

Erdélyi képek.

(Maros-Illye. — Bethlen Gábor születési háza. — A magyar elem kivétele. — A Maros mentén. — Oláh faluk jellemző sajátosságai. — Babona és pálinkaivás. — Elhagyott magyar kurták. — A fajok elgyengülésének előnyei.)

Alig van oly része Magyarországnak, mely gazdagabb volna egy nagy történelmi mult főmaradt emlékeiben, mint a Királyhágón tul fekvő bérczes föld, melynek építészeti em ékei és fölötté változatos és sokoldalú népviselete köréből már gyakran mutattnak be érdekes képeket. Ezuttal egy történelmileg nevezetes épület rajzán kívül, több képet adunk tulnyomólag románok által lakott erdélyi vidékekről.

A maros-illyei kis kastély Erdély külön-életének aranykorára emlékeztet; mikor e kastélyból kelt ki ama férfi, ki nemesek Erdélynek legnagyobb fejedelmé, hanem a nagy Magyarországnak is választott királya volt, s a mellett a hit- és polgári szabadság, a tudomány és közmívelődés egyik elsőrendű bajnoka — Bethlen Gábor.

A maros-illyei kastélyt Bethlen Farkas építteté 1582-ben, tehát csaknem három száz éve. Itt született Bethlen Gábor, Erdély nagymeljú hatalmas és tudós fejedelme, kinek a mellett, hogy a bibliát huszonötöször olvasta át, maradt még elég ideje arra is, hogy fegyvereit Bécs kapujáig ragyogtassa. E kis kastélyból került ki az, ki később a franciaia, angol, németalföldi és velencei hatalmakul vonta szövetségébe, hogy öt havonként 40,000 tallérral támogassák II. Ferdinánd elleni harczában. De a besztzercei országgyűlésnél, melyen 1620-ban királyllyá választott, a pozsonyi (1620.) és érsekújvári csatáknál (1621.), melyekben Ferdinánd Dampierre és Bouquoi vezéreit megverte, a nikolsburgi és pozsonyi békénél, Erdély határainak kiterjesztésénél (mely szerint Abauj, Borsod, Bereg, Szabolcs, Szathmár, Zemplén és Ugocsa Erdélyhez csatoltatott) sokkal maradanóbb emléket emelt magának a gazdagon dotált nagy-nyedi ref. főiskola által, mely most is virágzik s mely a világ leggazdagabb iskoláinak egyike.

Maros-Illye, Bethlen Gábor szülőhelye Hunyad megye területén, a Maros jobb partján fekszik. Szegényes kis mezőváros, lakói magyarok és románok, kik sokat szenednek, ha Erdély legnagyobb folyója kiönt; melyen át komppal közlekednek. M-Illye egyszerűs mind vasuti állomás az Első Erdélyi Vasut arad-gyulafehérvári vonalán, mely M-Radnától Dévágig szük és vadregényes hegyszorulatok között vezet a szöke Maros és az országot mellett. E három ut (vizi, vasuti és országos) csaknem mindenütt párhuzamosan halad szorosan egymás mellett. Nehol, egyes kanyarodásoknál úgy tünik föl, mintha a vasuti vonat a Maros habjaiba akarna fordulni. Hanem daczára e hármast utnak, a közlekedés és forgalom szerfölött gyér és nyomorúságos. A hosszu vonalon végig alig lehet az állomásoknál mást látni, mint vasuti hivatalnokokat. Némi élénkség nyáron tapasztalható a vizi uton, midőn a székelv földről fát (deszkát, zindelyt, sat.). Maros-Ujvárról pedig és Maros-Portusról fát szállítanak lefelé Szegedig, vagy mikor az úres hajókat rendszeren oláh fuvarosok 4-6 lóval vontatják fölfelé az említett sóbánya és raktári helyekhez.

Maros-Illye e „forgalmi“ vonalba esik. A vidéket tulnyomóan oláhság lakja, mely legnagyobb részt szegény és tudatlan, minden tekintetben el van maradv. Hunyad, Zaránd, Alsó-Fehér megyék és Szászváros szék egymásra szögölő részeinek vidékén csak elvétve, szörványosan akad egy-egy kis pont, melyen magyar elem lakik s a mi kevés van, az is jobbra elfeledte már nemzeti nyelvét. Föltűnő példa erre maga Hunyad megye, melyben a magyar elem — a köznépet érve — csaknem egészen ki veszett. Hogy mégis a megyei és községi kormányzat jórészt magyar kezekben van, annak tulajdonítható, hogy a megyei birtokosság és intelligencia magyar. Elég kár, hogy az eloláhosodott magyar népelemre nem fordítatik elég gond, hogy visszamagyarosodjék.

E körülmény czáfolatul szolgálhat egyszerűs mind azon nagyhangú deklamációkra, melyek refrainje a zászoknál „magyarische Vergewaltigung“ — a románoknál „magyar suprematia“. Hiszen, ha ezeket öntudatosan és

Bethlen Gábor születési háza Maros-Ilyén.

A m.-illyei kastély kapuja 1582-ből.

Román falusi templom.

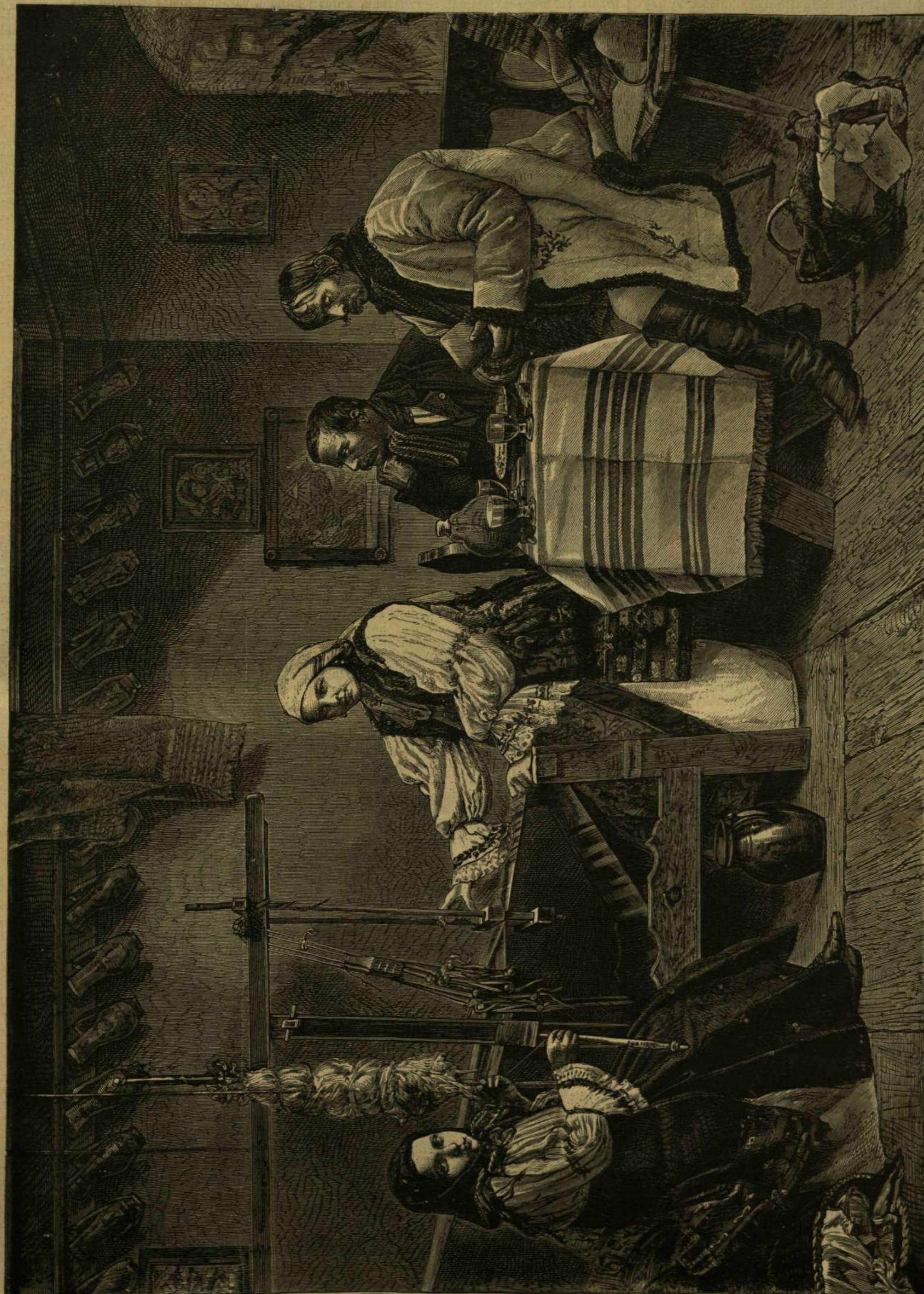

Egy román falu szélén.

Tanyai lakház.

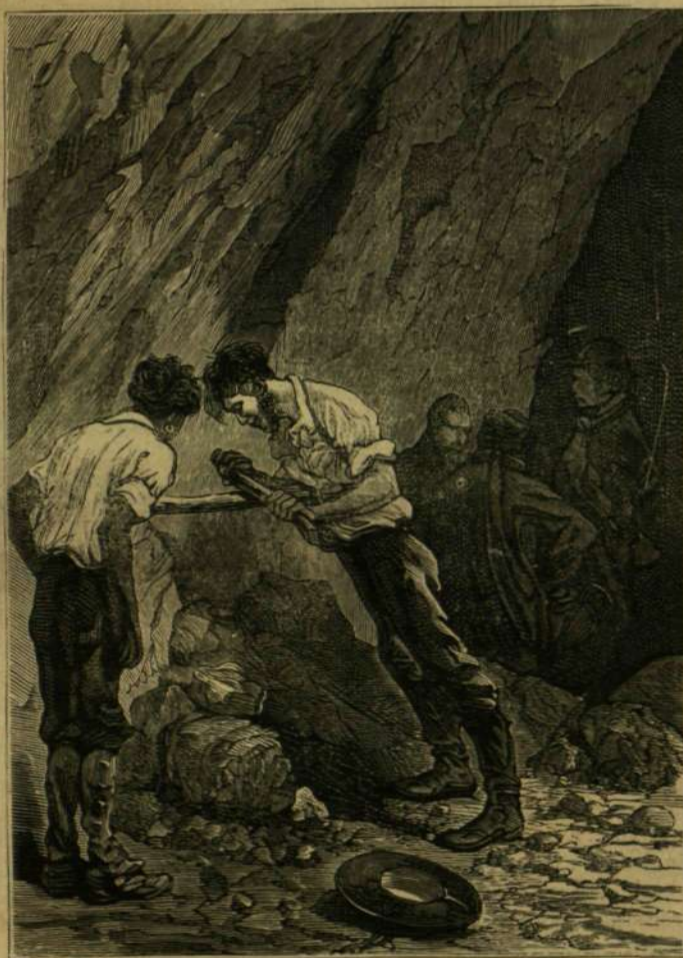
ERDÉLYI KÉPEK.

ERDÉLYI KÉPEK: Besztercei oláhok. — (Koller Károly rajzképe után.)

nak) tanulmányozására fordították. A mily meglepő, ép oly örvendetes dolog volt, hogy veszedelmes vadállatokkal egyáltalában nem találkozott. Känguruk, fűzánok, agutik voltak a legnagyobb, s leggyakrabban előforduló állatok, melyeket egypárszor üzőbe is vettek s nehányat el is ejtettek belőlök. Utjokba ejtették a tót is, melyet Grant tavának neveztek el; a tó vize langy, kissé feketés volt, mit a fenékén levő vízi növények okoztak, s sűrű mozgásának karikái halgazdagságra mutattak. A bele ömlő patak, melyet Rouge-Creek nével jelöltek, óriási harasztok és sűrű bokor közt folyt s kristály-tiszta volt. A természet általában szelid jellegű volt körülöttük, a mérsékelt öv sajátjaival. Ugy látszott, jóval alul vannak az egyenlítőn, a Csöndes-óceán déli részében, mert az éjjel a csillagok képlete, mely az északi sark csillaga helyett a déli sark ragyogó keresztjével gyönyörködtette szemüket, erről már meggyőzte volt őket.

A barlanghoz visszaérkezve, a nap hátralevő részét pihenésnek szentelték, hogy másnap az életfentartás komoly teendőihez foghassanak. Valóban, a rajtok levőn kívül épen semmi jök sem volt, a mi az életre szükséges s mindent maguknak kellett ezentul előteremteniök.

„Nem akar meggyúlni.“

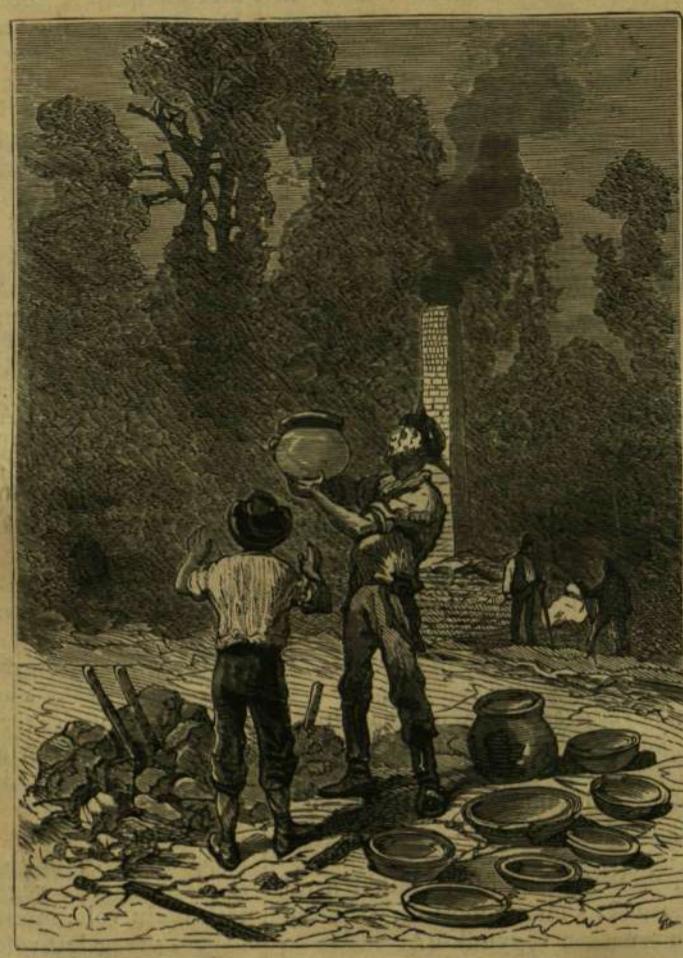
— Az első dolog, — mondá Smith Cyrus másnap reggel, — egy jókora kemenczét csinálni, melyben edényeket készíthetünk, a melyekre mindenféle gyártmányainknál mulhatatlanul szükségünk lesz. — De miből csináljuk a kemenczét? — kérdé Pencroff. — Hát téglából. — És hol vesszük a téglát? — Agyagból, valamint a szükséges edényeket is. — És mivel fogunk addig élni, ha mindnyájan téglavetésre és fazekasságra adjuk magunkat? — Munkafelosztás, barátom! Te vadászni fogsz. — De semmi fegyverem sincs. Bár csak egy késem volna! — Mire az? — Egy ivet és nyilatkat faragnék. — Igaz, — mondá Cyrus. S — lám, kérsz én már gondoskodtam. Jer ide Top! — azzal fűtyentett s a kutya ott termett. A Top nyakán egy acél nyakszorító volt, mely két darabból állott. Gazdája levette, s lánczát megoldva, két darab lapos acél pengét tartott kezében, melyek, kemény kővön kevés

közörléssel valódi késekké voltak átalakíthatók s fanyélbe könnyű szerrel beilleszthetők. Az ügyes Pencroff ehhez mindjárt hozzá is látott s pár óra múlva pompás kések birtokában volt, melyekkel annyi íjat és nyilvesszót faraghatott magának, a mennyit épen akart.

A többiek azalatt a téglavetéshez láttak. A legjobb fazekas-agyag állott rendelkezésükre. A téglát rendszeren fa-keret segítségével szokták készíteni, de ők pusztá kézzel is a legjobban célt értek e könnyen idomítható anyaggal.

Pár napig az egész kis telep ezzel foglalkozott. S csakhamar hosszú sorokban állott kirakva a szárításra szánt téglaválog. Égetésére a tüzelő szerben nem volt hiány. Az égetetlen téglakészletet szabályszerűen összerakták s az előre összehordott ágakból és gezemiekből hatalmas tüzet raktak alá. Éjjel-nappal főlváltva gondoskodtak, hogy a tűz, tápszer hiányában, ki ne aludjék. Negyvenölezer órai égetés után egy nehány ezer kész téglájok volt. Ez meglevén, — miután meszők nem volt — sárral könnyű volt összerakni a jókora kemenczét; s április 9-kén beleyujthatták az első tüzet!

Smith Cyrus kóborlásában, a patak mentén, majdnem földszint, közönréteget fedezett

A fazekasak.

föl, mely kemenczéjüket a fúnál sokkal hatalmasabb tüzelővel bőségesen ellátta. S most már könnyen ment a fazekas-edények gyártása, melyeknek csakhamar egész sokasága lepté el, minden formában, a kemence környékét.

(Folyt. követc.)

Egyveleg.

XII. Károly svéd király Erdélyben. Minap említettük XII. Károly debreczeni időzését Diószegi Sámuelnél. E történelmileg nevezetes utazás részleteiről megemlítjük még, hogy XII. Károly svéd király midőn 1710-dik évben az orosz és szövetségese, a törökkel folytatott hadjárat alkalmával Jütlandot, Kurlandot és Finnlandot elvesztette, s így menekülni volt kénytelen, Moldován keresztül Beszterczén és Deesen átkelve, előbb Zilahon állapodott meg 4 hétig, akkor Zilahon székely ev. ref. püspök Zoványi (Pines) Györgynél, kiben az upsalai svéd egyetemen egykori tanultársát ismerte fel. Es ez ismeretség következtében ment aztán a harc kezdekén országokat vesztett király a híres debreczeni fűvészhöz, Diószegi Sámuelhez. — A pápa családja a Mastai-Ferretti-család. Rómából írják a sz. atya családjáról a követ-

kező érdekes adatokat: IX. Pius pápa dédatyja gr. Mastai János Mária született 1687. május 16-án, meghalt 1760. január 24-én; nagyatyja gr. Mastai Hercules, született 1727. december 27-én, meghalt 1818. december 13-án 91 éves korában; atyja Jeromos, született 1750. márczius 20-án, meghalt 1833. december 1-én 83 éves korában; anyja Katalin, született Szolozsi grófnő született 1754. január 19-én, meghalt 1842. január 12-én 88 éves korában. A pápa három fivére közül Gábor született 1781. május 31-én, meghalt 1869. július 18-án 90 éves korában; József született 1782. július 22-én, meghalt 1858. november 2-án 76 éves korában; Kajetán született 1783 július 25-én, meghalt 1872. szeptember 18-án, szintén 90 éves korában. A Mastai-Ferretti család tagjai mind igen magas kort értek, miből nem alap nélkül következtethető, hogy a pápa is még jó darabig fog ülni sz. Péter trónján.

Chignon-gyár. Londonban a Regents-parkon egy chignon-gyár működik, melyben a világ minden részéről: az amerikai indiánok nejseitől, német parasztnőktől, Afrika hottentottjaitól összevárosított hajfűrtöket gőz segítségével s más alkalmas eszközökkel szépen meg tisztogatják s a legszebb chignonokká alakítják át. A gyár annyira megmérteljezi környékének légkört, hogy ép érzékű ember alig képes

Barangolás a járdán.

— Fővárosi tárcza. —

Ha angolok volnánk, bizonyára kiszámítottá volna már közülünk valaki, hány mérfölddel jár naponként többet Budapestnél, mióta boulevardjaink és aszfaltjárdáink vannak. Roqueplan Nestor, a szellemi tárcaacevege s elmés megfigyelő, legalább azt írja valahol „Parisine“ című művében, hogy a párisi járdák élénkségét az aszfalt alkalmazása hathatósan emelte, s hogy a „flaneur“-ök — magyarul: járdakoptatók — utcán bolyongó faja azóta érzi csak magát igazán elemében, mióta lábaival a földszarokról gyűrt járda ruganyos, puha és csizmatalp-kímélő fölfületét érintheti... Miért ne volna alkalmazható e megfigyelés Budapestre nézve is? Valamint igaz, hogy a sarokferditő és tyűkszemnövesztő budai kövezet egészen arra van teremtve, hogy minél többet houn tarssa az embereket: úgy az is kétségtelen, hogy a kényelmes, sima és lágy aszfaltjárda mintegy ottmarasztalja a sétalót fölfületén, mely vetélkedik a szalonok parquette-padozatával. Már is hatalmas területen szeli át a fővárost a czéltalan barangolásra fölhívó aszfalt, s a kinek kedve telik benne: a Rókus-kórháztól a váci-boulevard végén fekvő osztrák államasutó pályaudvaráig, s onnét visszajövet az alsó dunapart vámházáig vitetheti magát lábain az új járdán.

E hosszú utvonalon legnagyobb útere fővárosunknak, melyben naphosszant legélénkebben kering és pezseg a nagyvárosias élet vérenek körforgása. Nem vagy chauvinista, s nem jut eszedbe azt állítani, hogy Budapest e része vetélkedik a világvárosokkal — de tekintetbe véve az emelkedés gyorsaságát: az eredményt mégis meglepőnek és rendkívülinek kell tartanod. Nagy Széchenyink láttnoki álmai közel vannak valósulásukhoz. A város, melynek emelkedése- és szépüléseért az ő hazafiai szíve oly melegen dobogott, elérte vagy tán már túl is szárnyalta ama magasröptű terveket, melyeket jövője érdekében lángelméje oly csodás merészséggel szőtt. Nagy alkotásán, a lánczhidon kívül, két hatalmas híd fogja nemsókára közvetíteni a áru- és személyforgalmat a Duna két partja között. A Margitszigetből le a Gellérthegyig rövid időn elkészül a két Dunapart hosszú köszegélye, rakodó és kikötőhelyeivel, lépcsőzetével, mely a folyam tükreig vezet, és kényelmes járdáival, melyek félmérföldnél hosszabb sétatellyelc kínálkoznak az üde levegőt keresők számára. A meglevőkön kívül néhány év eltelté után hatalmas új paloták fogják emelni a part díszét, melyeknek szakadatlan sorban kell emelkednie a margitszigeti híd fölött egészen túl a vámházon. Belül a városban fasorokkal szegélyezett, jól kövezett és széles járdákkal ellátott utvonalakon kering a nagyvárosias forgalom és közlekedés. A nemzeti nyelv, tudomány és művészet intézetei nem honolnak többé szerény bérházakban, hanem monumentális palotákban érik magukat ott-honosan. A nemzeti színház nem az az igénytelen külsejű épület többé, melynek eddigéig ismertük. Négyemeletes, stilszerű, új homlokzata méltó versenytársa leend a nagy körút mentén gyorsan épülő népszínháznak, melynek magas falai a kerépesi-ut hosszán át odatekintenek a megizmosodott régiek intézetére. Az egyetemi könyvtár palotája közeleg elkészüléséhez, s az álló-úton az orvosi kar új épületei, a sugárúton pedig az iparmuzeum s a képzőművészeti társulat palotái hirdetik rövid pár év múlva a magyar szellem diadalát. Az összekötő vasut egy óriási vaskar gyanánt készült átfogni a fővárost, hogy a benne összpontosuló áruforgalmat egyik partról a másikra közvetítse... Hogy sugározniak boldog hazafiai elégtelstégtől a mai Budapestnél láttára ama nagy férfiu szemei, ki mind e haladást és emelkedést már negyedik évtizeddel ezelőtt képzelmében maga elé rajzolta!... De ha mindjárt a mai s a régebbi Budapest között vont párhuzamot hazafias megelégedéssel töltik is el lelküket honod fővárosának emelkedése fölött: nem zárható el elméket ama meggyőződések elől, hogy ez a haladás még csak hűzagos s hogy eddigéig legfőkébb derekáig értünk el azon utnak, mely a kitűzött czélhoz vezet. A járdán való barangolás fölöt-

alkalmas ily észleletek és megfigyelésekre. Boulevardjainkkal úgy jártunk, mint a ki ócska kabátjára új bársonygallért, szegélyszinórt és gombokat varrat, s aztán el szeretné hitetni ismerőseivel, hogy újonatan új öltönydarabra tett szert. A váci- és országút egy része kétségkívül meglepő metamorfózisra esett át, mióta e hosszú utvonalon boulevarddá alakított. Mintaszerű kövezete, széles és tiszta aszfaltjárdái, egyenes fasorai és estenként gyöngyfűzér gyanánt csillogó gázkandelaberjai képzelmel tulajdonságos megerőtelték nélkül is eszedbe juttatják Páris féltrebb boulevardjai valamelyikét... De hát mindez csak új gallér és szegély a régi, viselt kabát. Az építkezés által lendített valamit mostanig ez utvonalon házainak külsején. Ha majdan a boulevardmunkálatok elkészülnek az országút ama részén is, mely a hatvani-utczától a szenátorig terjed: kétségkívül a muzeummal szemben fekvő új házior képezend a belső körút legimpozánsabb részletét. Sajnos, hogy e házior tört vonalát képez s nem tünk egyszerre szembe a muzeum felé haladónak. A meddig azonban a belső körút elkészült: nem sok nyomát láthatod a haladásnak az építkezés terén. A váci-boulevard háziurai sajátságos kacérságot helyeznek belé oly épületekkel kérkedni e rendkívül látogatott utvonalon, melyek annak boulevard-jellegével homlok-egyenest ellentétben vannak. Mintha valamely titkos véd- és dacszöveget állana fön e félig föld alá temetett, időtől rongált, apró, földszinti vagy emeletes házak tulajdonosai között, hogy nem tudták magukat már rég elszánni e disztelen épületek rombolására, melyek egy darab árvíz előtti Pestet tárnak a vasuton érkező idegen elé.

A míg a régi, elhanyagolt házak helyén újak nem emelkednek s a mostanilag vagyonsabb lakosság nem telepíti be a váci-boulevard nagyobb részének épületeit: addig a belső körút e sugáregyenes része nem emelkedhetik Budapest „fashionable“ utvonala közé. Ugy látszik, hogy a váci- és dorottyanotza még nagyon soká meg fogják tartani az előkelőség azon nimbuszát, melyet többi kiválóbb utcáink rovására már évtizedek óta kizárólagosan élveznek. A boulevard nálunk nem hódít, mint Párisban. A fővárosi hatóság s a közmunkatanács megtekten ugyan mostoha pénzügyonaink között minden lehetőet ezen, a főváros derekát egész hosszában átszélő utvonalon méltó átalakítására, de a magánosok, s első sorban a háziurak, kevés érdeklődést tanúsítottak eddigéle a körút külsinjának és jelentőségének emelése iránt. Leszámítva a meglehetős gyér kivételeket, a belső körút az osztrák vaspálya indóházától a hatvani-utczáig nem bir a modern kényelem, komfort és lakályosság igényei szerint épült bérházakkal, melyekben kénye-kedve szerint érezhetné magát a középosztály vagyonsabb s előkelőbb része is. Azok a tetszetős, külsinjük és belső berendezésüknél fogva egyaránt vonzó párisi boulevard-házak, valamennyi emeletük hosszában végignyúló erkélyeikkel, zárt kapualjokkal, udvarias és csiszolt házmeztelükkel, kényelmes lépcsőkkel, egymástól teljesen elkülönített s a kényelem minden igényeinek megfelelő lakosztályaikkal — nálunk vagy teljesen hiányoznak, vagy csak kevésük sikerült utánzatban láthatók itt-ott, elszórtan, kivételesen, fehér hollók gyanánt.

Ily körülmények között a boulevard nálunk nem hódíthat az előkelő világt által következetes előszeretettel fölkeresett régi híru utcázak rovására. Fölkapott kereskedéseink, elsőrendű kávéházaink s vendéglőink, nagy szállodáink, szóval: minden az előkelőség nimbuszával magát körülvevőni akaró üzlet- vagy irodahelyiségünk a bel- és Lipótváros nehány utcájában összpontosul, — míg a nagy költséggel boulevarddá átalakított váci- és országúton még mindig a régi genre-ú élet honol. A központon fekvő országút terészáros oldalán ma is bőr, pálinka s fokhagyma után illatozik a pompás aszfaltjárda, s hol szakadatlan sorban kellene egymást érnie a gazdag kirakatu kereskedéseknél: ott most is nyúl- és báránnybört, tollat, gubacsot vagy gyapjút rakodnak le a boulevard „nagyobb dícsőségére.“ Itt a járda az üzérké, alkuszók, raktárszolgáké s egy csomó megnevezhetlen emberé, a kik apró ügyleteiket szabad ég alatt végzik el... Hanem türelem! Ha majdan újra épül a mostani disztelen régi házior, s valamikor a „bon ton“-hoz

fog tartozni a belső körút időközben elkészült palota-szerű bérháziban fogadni lakást: akkor tán ide is kiterjed majd az előkelő szinezetű fővárosi utcai élet, fényes kereskedések kirakatai előtt fog tolongani a hullámzó emberár, s az leend Budapestre nézve a belső körút, a mi Párisra nézve a Madelaine-templomtól a Bastille-térig terjedő világhíru boulevard-részlet vagy Berlinre nézve az „Unter den Linden“ nevű pompás utvonalon.

... Ah, e szemképrázató tervek, melyeket a Budapest szépüléseért rajongó oly szivesen sző járda-barangolásai közben, fölötte rosó szhangban állanak azon leküzdhetlennek látszó általános kalamitások, melynek rettegget neve: pénztelenség. Hol az az új Szent-György lovag, a ki megszabadíton bennünket a pénzhányi rémes szörnyetegétől, melynek ledércznomása alatt most az egész fővárosi élet nyugó és görnyedezik? Mintha lerajzolná magát az emberek arcán a közös baj, a kik olyan komoran és mogorván tekintenek rád, mint a novemberi borult ég: soha sem sinlett annyi tárcza aszkórságban s annyi zseb sorvadásban, mint jelenleg, midőn az országos deficit epidemikussá vált a magánosok költségesítésében is... Utad a járdán máskor rendszerint túltömött divatkereskedések mellett vezet el, hol most az üzlettulajdonos komor arczzal tekint ki a nagy üveglemezek mögül az utcázára, míg a segéd urak körmeiket hegyezve vagy hajfűrtöket rendezve küzködnek az unalommal. Ha a fényűzési cikkeket áruló raktarak valamelyikébe belépsz egy apróság vásárlása végett, olyan leereszkedő udvariasság- és hódolattal fogadnak, mintha indiai nábobot vagy orosz herceget gyanítanának benned. De a párisi divat idényszerű újdonságai közül sok fog megvásárolatlanul maradni a kirakatokban, hová mostan sovább pillantások esnek, mint máskor. A vágy mindig nagyobb, ha a rideg kényszerűség nem enged meg kielégítését. De ne lebbenjen el panasz egy-egy szép ajakról azért, hogy az idők nyomaszó sulya miatt kénytelen magától megtagadni egy divatos ruhát vagy egyéb öltöndyrabot. Mi ez a hiúságnak hozott parányi kényszeráldozat a köznyomor nagyságához képest, mely éhez és fázó szegényekkel népesíti be a főváros járdáit s a terjedő inség számára a szivek egész könnyőrulettségét veszi igénybe! Bár lenne számukra mielőbb s egytény... Borostyáni Nándor.

A hétről.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Ugyan, barátom, szerkesztő ur, feleljen ön nekem arra, ha tud: mit csinálna Széchenyi, ha most élne? az a Széchenyi, a ki azt mondta, hogy egyedül álló testvértelen nemzet vagyunk, szaporatlan s inkább apadó, mint növekedő számu, és oly nemes, olyan derék, hogy még az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmeznünk, csak hogy ne fogjunk. Mit mondana az a Széchenyi, ha most élne s egyszerre váratlanul kétszázezer derék, szorgalmas, takarékos és értelmes magyar cseppené élébe valahonnan az égből, hogy szaporítsa számunkat? Mert én valóban nem tudom megmondani, mit tenne ő ebben e esetben? Ha örömben nem halna meg azonnal, akkor talán odaadná nekik valamennyi földbirtokát, hogy telepedjenek meg ott s lelkesítő szózatot intézzen a nemzethez, melyben elmondaná az ő őszinte, nyersen becsületes modorában, hogy nem igaz magyar az a magyar, a ki tehetségéhez képest nem járul az istenadta testvérek fölegéléséhez, hogy az olyan nemzet, mely véreit megtagadja, önmagát tagadja meg, s megérett arra, hogy a föld színéről eltörültesse.

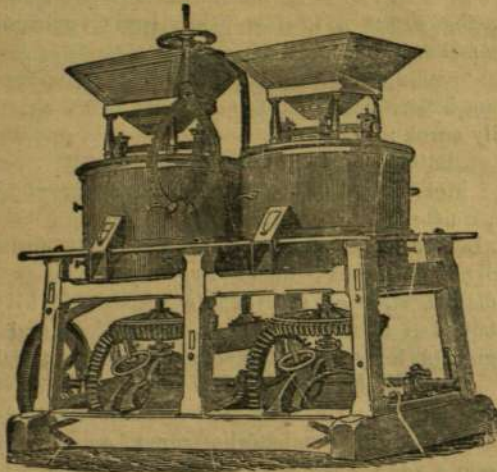
S szeretném én látni azt az embert, a ki a nemzet fajszertetereire hivatkozó, lelket megterázó szózatára hidegen merne maradni. Azt hiszem, az asszonyok seprővel vernék ki az olyat maguk közül.

No ez az én egyéni véleményem. Az is meglehet, hogy Széchenyi szavára kevesen

HIRDETÉSEK.

Robey & Comp. Limited

Budapest, üllői-ut 1.

készletben tartanak legolcsóbb és legczélze-
rűbb konykoly-választókat, sorvetőgepeket,
szecsavágókat, szórva vetőgepeket,
kézi eséplőgepeket, lőjárgányos eséplő-
gepeket, országzerte híres gőzcséplőgepeket,

dupla-malmokat,

melyek rendkívüli nagy munkaképességük-
nél fogva, országzerte híresek, szivattyu-
kat stb. Elvállalnak rétöntözések berendezését
és vízenyosó berendezéseket a legczélze-
sőbb gőzcséplőgepeket szállítják.

444 (9-24)

Rendkívüli!

jutányos áron kaphatók
gyönyörű

selyem

ruhakelmék

DETSCHY és WEISSBERGER

női divatáru üzletében

Budapest, bécsi-utca 2/a sz.

Minták kívánatra ingyen
és bérmentve küldetnek.

Megrendelések gyorsan
és pontosan eszközöl-
tetnek. 352 (17-25)

Rothauser testvérek

ajándékok és házilakszükségletek kereskedése

nagyban és kicsinyben.

Budapest, király-utca 1. szám.

445 (7-12)

Megnyitási hirdetés.

A bécsi első

27-kros

kézműipar

divatáru-bazár

fiókja

Lichtenstern B. és társa

Budapest, kerepesi ut 15. sz., a
Rókus-kórházzal szemközti,

ajánl jólrendezett raktárában idény-
szerű ruhakelméket, ripszeket
és lüsztert minden színben, észak-
sarkai flanelt, csinavat, pique és va-
lódai színű ruha-barchettát, valódi
rumbugi, szilézai vásznat, ágyneműt
/aszdes. szőnyegeket, bu-
tor-szőveteket, % chiffont, fla-
nellt, harisnyákat, posztó-ke-
tyűket, és 1000 egyéb tárgyat az
egyesített áron, azaz: csak

27 krajczárjával rőfönként vagy
darabonként.

Minták ingyen s bér-
mentve küldetnek, vidéki meg-
rendelések gyorsan és pontosan
teljesítetnek. 457 (7-8)

A legjobb szer

a bőrnek fentartására és puhítására, cipő, lőszerszámok stb.

orosz bőr-olaj.

Ez az olaj mindenekelőtt zamata által tűnik ki, úgy, hogy
oly cipőkkel, melyeken ez alkalmaztatott, a salóban is meg-
lehet jelenni. Ezen olaj által a bőr a levegő, melegség és nedves-
ség behatásai ellen megóvódik; időközönként ezzel bekeneve, a
bőr bársonysimassággal bír, vízmentes és relette ruganyos lesz.
A lábizzadásg nem hat többé kártékonyan a bőrre, puha és sima
marad, és sokkal tovább tart. A bőr-olaj alkalmazása után, a bőr
mindenkor fényesíthetik s ezáltal szép, tartós fényt nyer.

Egy liter ára 1 és 2 frt.,

valamint pléhpalczokban 5 és 10 fontjával.

Eremmel kitüntetett

cs. kir. kiz. szabad.

Osztr.-Magyarország néve

Általános salon zsirfénymáz

uri és hölgyezipőkre, valamint lőszerszámokra.

Az alulírottak sikerült kitűnő czipőmázát felalánia, midáltal
a czipők fényesítése feleslegessé vált. Csupán esettel kell
a mázt a használati utasítás szerint alkalmazni, és néhány perc
muva mely feketében fénylenek a czipők, mert a máz azonnal
megszárad. A bőr ezáltal nem szenved, sőt puha és simává válik,
nem török és vízmentessé lesz, mi hasonló találmányoknál eddig
nem fordult elő. 439

Üvegekben 1, 2 és 3 forintért küldi szét
a gyári főraktár

Gronár János utódjaitól

Bécsben, Kohlmarkt 5. sz.

A „Daum” kávéház átellenében az udvarban balra.

Wegmann-féle

Patent-hengerszék,

szabadalmazva

Osztrák-Magyarországban, Angolhonban, Olasz-, Német-,
Orosz-, Franciaországban, Rumániában, Amerikában, kesziük

Ganz és Társ,

vasöntöde- és gépgyár-részvénytársaság
Budapesten.

Ezen gépek készítésére a szabadalomtulajdonos
által kizárólag felhatalmazva.

Az eddigi sokoldalú gyakorlati kísérletek eredményei:
a fehér liszt szerfölött fokozatos kiszákmányolása; rendkívüli-
leg egyszerűsített őrlési eljárás. 465 (8-12)

A Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában
megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Protestáns új képes naptár

1875. évre.

Szerkesztette Dúzs Sándor, tanár.

Ára füzve 50 kr.

Tartalom: Naptári rész. — Bélyegfokozat. —
Ajándék keresztleányoknak (Frei-
ligrath után) Dömötör János. — Hajnal Ábel
(arcképpel). — Szóköltő fia. (Elbeszélés). — Hunfalvy
Pál (arcképpel). — Vázlatok a nagykorosi ref. egy-
ház multjából (képpel). — Beóthy Zsigmond (arcké-
ppel). — A vén harangzó. Tompa Mihálytól. —
György Vilmos (arcképpel). — Árnay (Dickens
Christmas-Stories-jából), angolból fordította Kalocsai
Róza. — Bethlen Gábor erdélyi fejedelem szül. háza
Maros-Illyén (képpel). — Vitnyédi István kiadatlan
levelei közül. Szilágyi Sándortól. — Orvosi tanács-
adó. — Protestáns egyházi tiszti névtár. — Az új mér-
tékek. — Országos vásárok. — Melléklet: A
magyar birodalombeli protestánsoknak felekezet és
nemzetiség szerinti graphikai áttekintési térképe,
magyarazattal.

Utánvét mellett küld szét a már 1849 óta fennálló

Lukovits József-féle

fűszer-, tea-, rum- és borkereskedés

Pesten, az ország-ut s cukor-utca sarkán:

1 font legfin. cukor ára su- vegszámra	29	1 font finom melange tea 3, 4 —	
1 » finom cukor-süvegsz. — 28		1 » pecco virág-tea 4, 5, 6 —	
1 » közepeszerű cuk. ára — 27		1 » zománcolt tea-sze- lencze, melange tea- tartalommal	2 50
5 » legfin. Cuba kávé . 4 80		ugyanaz 1/2 font tartalom. 1 50	
5 » jamaikai kávé 4 80		1/4 »	1 —
5 » mokka arabiai kávé	4 50	1 pint braziliai rum-tartal. 1 —	
5 » ceylon kávé . 4 50		1 » cuba rum-tartal. . . 1 60	
5 » arany-java kávé . 4 50		1 » valódi jamaica rum 2 10	
5 » campinos kávé . 4 —		1 » legfin. jamaica rum	2 80
5 » legfinomabb rizs . . . 80		1 font csokoládé 60—80 kr. 1 20	
5 » közepeszerű 70		1 » tea-sütemény . . . 1 —	

Ezenkívül ajánlom még mindenemü pezsgő-, asztali- és
csemege boraimat, milly- és fűra-gyertyákat, Liebig-féle huski-
vonatot, s minden az e szakba vágó árucikkeket.

Az utolsó posta vagy vasuti állomás pontos feljegyzése kéretik.
Valódi árak- és súlymértékért jótállás biztosítottik.

430 (9-0) Tisztelettel Lukovits József.

27 KROS ÁRU-OSARNOK 27 KROS

Felvilágosítási
Első budapesti
karácsonyi és újévi ajándékokat
mindazonoknak kik
vásiaróli szándékának, most kitűnően ajánlhatjuk jól beemésztet raktárunkat
u. m. Ruh-szűveléket, eszkarcsok flanelt, harisnyókat (főbőr és színezett)
barchett, kosmososi perkaik, katonák, szőnyegek, valamint dárgazdag válassz-
tású ur- és hölgyi nyakvesszőket.
Selyem- és bársony szalagok
(minden színben), kezyük, harisnyák, harisnyakötők, karpok, vászon- és
baltis-kendők, vászon- és damasz-kendőket és asztalkendők stb.
ez mind csak 27 krosért

WEINREB ÉS WELTKUGEL,
27 KROS ÁRU-OSARNOK 27 KROS,
városház-utca 6.

Bizonyítvány.

Alulirt, községben, hol orvos és gyógytár nincs, már több
év óta mindenféle gyógyszereket Pestről rendelék meg és Török
József urpesti gyógytárától az angol köszvény-vásznán is hozattam,
mely nemcsak köszvény, esz, hanem még daganat, kificza-
modás és gyuladások ellen is, a legjobb sikerrel használtatott.
En csak egy esetet említek föl: egy asszonynak, ki már 16 év óta
kimondhatatlan szaggatásban szenvedett s a halálhoz oly közel állott,
hogy a halotti szentségekkel ellátva levén, a köszvény-vásznán hasz-
nálata után teljesen felgyógyult. Ennek folytán kötelezve érzem
magamat, ezen tölem lelkiismeretesen adott bizonyítványt
közvetenni, hogy másoknak is, szenvedő felebarátainom leheszen
segíteni. 462 (6-6) Arménd Frigyes,
Torda, január 30-án apát és plébános.

Altesti sérvszendevők

Sturzenegger Gottlib, Herisauban

(Helvetia)

ártalmatlanul, működő sérvkenőseben egy meglepő gyógy-
szert találnak Számítatlan bizonyítványok és megköszönő irat-
ok vannak mellékelve a használati utasításhoz Kupható
csuporban 3 frt 20 krosért vagy Sturzenegger G. által, valamint
Pesten: Formágyi Ferencz gyógy-sz. a sz. Máriához, Zágráb-
ban: Mitlbach Zsigmond gyógy-sz. Temesváron: Pecher J. E.
gyógy-sz. a segítő Máriához, és Bécsben: Weiss József szere-
csen gyógytárában, Tuchlauben 27. sz. 442 (3-8)

Legdiszesebb és leghasznosabb képes divatlap.

Előfizetési fölhívás

Budapesti Bazár

czímű legerterjedtebb képes szépirodalmi divatközlöny.

Európa minden nyelven megjelenik a „Budapesti Bazár”. Páris, London, Bécs, Berlin,
Szt.-Pétervár, Madrid, Róma hölgyei ép úgy — az ő saját anyanyelvükön — ugyanezen lapot olvassák,
ugyannezen divatárk után készílik, vagy készítettik öltönyeiket. Ezzel csak azt akarjuk mondani, hogy
t. olvasóink érdekeit figyelemmel kísérve, szerencsések vagyunk ily világlapot adhatni a magyar hölgyek
kezebe, melyben a legserényebb polgári család ép úgy megtalálhatja mindazt, ami a hölgy-öltötte és
a háztartás körébe esik, mint a legpompásabbat igénylő salon-hölgy. A díszes divatképek, az évenként
több ezere menő női munkasbárka, a természetben kivágtott szabásminták (és ebben felülmúlja lapunk
minden társát) nélkülözhetlenné, teszik a „Budapesti Bazár” minden oly család körében, ahol a díszet,
izlést és összekötik a háziasszággal és takarékossággal. Mert a divat, ha nem bizonyos vezérelvek szerint
követjük, sok tekintetben káros lehet, míg ha jó utmutatóknak van benne, valódi hasznos és áldáshozó
minden családban, kivált ha az több hölgytagból áll. Ily utmutató a divatban a „Budapesti Bazár”,
fölvijuk a t. közönség figyelmét a szépirodalmi részre is, melyben a magyar és külföldi irodalom leg-
érdekesebb elbeszéléseit, költeményeit adjuk, szelleműs és tanulságos tárcázásokat és minden számunk-
ban egy szemlélt a fővárosi életből — hozunk, s ezek mellett, hogy egy lap se muljon bennünket felül,
a szépirodalmi részt is képekkel illusztráljuk. 491 (1-2)

Rendkívüli kedvezmények.

1. Miután több eddigi t. előfizetőnk azon óhaját fejezte ki, hogy mellékletül egy díszes műlapot
is adjunk, elhatároztuk, miszerint egy

művészi becsű díszes műlappal

is fogunk kedveskedni minden t. előfizetőnknek. E műlap nem a lapokhoz rendszeren járulékal adadni
szokott kép értékével bírand, hanem egy művészi kivitele, mint tárgyalód fogva is meglepő szép, s
minden teremben díszül szolgál. E gyönyörű műlapot elkészít a „Budapesti Bazár”, vagy a „külföldi
regényesarnok” előfizetői — 50 kr. beküldése mellett — nyerhetik meg.

A „Legujabb külföldi Regényesarnok”

jövő évi folyamát Hemen Tivadarnak „A versaillesi Venus” czímű négykötetes történeti regényével
kezdjük meg.

E mű megjelenésekor nagy feltűnést okozott; XV. Lajos idejében játszik és a hírhedt Dubarry
asszony életörténetét beszéli el. A czim után itélve olvasóink bizonyára laza, frívól munkának tarthat-
nák a regényt, de megnyugtatójuk olvasóinkat azzal, hogy Hemen műve korántsem sorakozik ama son-
zaciós regények sorába, melyek nálunk és egybeült fájdalom! minden bokrban teremnek. Szerző
tárgyalagos, éles és tiszta szempontból írja le az asszonyuralmat a király udvarában, a jesuiták mellett
és ellen folytatott celszövényeket, a magasabb körök romlottságának elterjedését az alsó körökben, az
erkölcsi súlyyidést, mely elfogta a polgári elemeket, melyt beteges dicsvágytól sarkaltatva érinkezésébe
jutottak a főúri családokkal, a szarvaskertben elkövetett gonoszságokat, a bastille rémeit, az önkényi
és erőszakot, mely nyilvánosan és titokban működött és lerontá száz meg száz család boldogságát, a nép
elcségyenyedését és növekvő kétségbeesését, a forradalom előjeleit és romboló kitérését. A történeti
látással bíró regényben sok érdekes alakkal találkozunk.

E rendkívül érdekes regény befejezése után Gauthier Teophilétől „A lélekcseré” czímű érdek-
feszítő regényét hozzuk.

Előfizetési föltételek a „Budapesti Bazár”-ra:

Egész évre (januártól—december végeig)	10 frt — kr.
Félévre (januártól—június végeig)	5 » — »
Negyedévre (januártól—március végeig)	2 » 50 »

A „Budapesti Bazár” és a „Legujabb külföldi Regényesarnok”-ra:

Egész évre (januártól—december végeig)	14 frt — kr.
Félévre (januártól—június végeig)	7 » — »
Negyedévre (januártól—március végeig)	3 » 50 »

Csupán a „Legujabb külföldi Regényesarnok”-ra:

Az egész évi folyamra (24 füzet)	6 frt — kr.
Félévi folyamra (12 füzet)	3 » — »
Negyedévre (6 füzet)	1 » 50 »

Az első félévi díszes új műlapra külön 50 kr. A műlap széküldését január közepén
kezdjük meg.

Az előfizetők még sok kedvezményben részesülnek. Mutatványzámmal és előfizetési felhi-
vással — melyen a kedvezmények olvashatók, — szivesen szolgálunk.

Az előfizetési pénzek Király Jánosnak a „Budapesti Bazár” és a „Legujabb külföldi
Regényesarnok” szerkesztőjének (uri- és gránátos-utca, serviták házába) Budapesti intézendők.

Kelt Budapestben, december hóban 1874.

Erdőgyapot-készítmények:

u. m. alsóruhák, harisnyák, betéti talpak, derékkötők gyapot
beteg tagok betakarására; továbbá oedőrszölésül: az erdőgyapot, erdőgyapot-olaj és szesz a Lairitz-féle
gyárból Remdában, Thüringiaiban, már több mint 20 éve

csúz, köszvény és hasonló bajok

ellen fölülmulhatatlannak bizonyult, orvosilag ajánlva és rendelve, valamint a bécsi világgiallításon is
elismerő okmányokkal kitüntetve, valódi minőségben egyedül kaphatók

SIGMUND JÓZSEF-nél

Budapestben, városház-utca 1. sz.

„A ZÖLDKOSZORUHOZ.”

Az erdőgyapot-árak árai:
Alsó-íngék hölgyek és urak számára, 5-féle nagyságban, darabja 3,75—5,50 kr.
Alsó-nadrágok hölgyek és urak számára, 5-féle nagyságban, darabja 3,75—5,50 kr.
1 rőf erdőgyapot-szővet alsó-ruhák készítésére 1,60—1,80 kr.
Női harisnyák 1 pár 1 frt 80 kr., urak számára 2 frt 20 kr.
Rövid harisnyák 1 pár 1 frt 20 kr., 1 nagy tábla gyapot 1 frt.
Térdmelegítő 1 pár 1 frt 40 kr., betéti talpak 1 pár 45 és 55 kr.
Derékkötők darabja 2—2,50 kr., 1 font erdőgyapot-kötőfonal 3 frt 20 kr.

Bedőrszölésre:
1 üvege erdőgyapot-olaj 70 kr., 1 frt 20 kr.
» erdőgyapot-szesz 30, 50 kr., egész 1 frt 60 krig.
» füstölő-balmazm 1 frt
1 darab szappan 35 kr. Használati utasítás ingyen.
Kohógés és rekedtség ellen erdőgyapot-kivonat-czukorkák, egy doboz ára 35 krajczár.
Szives megrendelések utánvét mellett azonnal eszközöltetnek. 471 (2-3)

1875. évre. XXII. ÉVFOLYAM. 1875. évre.

ELŐFIZETÉSI FÖLHIVÁS

VASÁRNAPI UJSÁG

és

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1875. évi folyamára.

Az új év közeledtével új előfizetésre hívjuk föl testvérlapjaink közönségét. S ezt röviden és kevés szóval tehetjük, mert a „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai Ujdonságok“ sokkal régibb ismerősei az olvasó-közönségnek, semhogy minden új előfizetés idejékor hosszas bemutatásra vagy önajánlgatásra volna szükségök.

Czélban, szellemben a régié, a mik két évtized óta voltak. **Czéljuk:** a fölvilágosodás és józan haladás terjesztése, úgy az ismeretekben és az izlésben, mint politikában és közéletben. **Szellemök:** szabadelvű, független, nemzeti.

Terjedelemben és alakban azonban nagy változáson mentek át. Évről évre fejlődve, emelkedve; e részben különösen a jelen év kezdete óta oly terjedelmet s oly külsőt nyertek, mely e társ-hetilapot, u. m. a **Vasárnapi Ujságot** két, a **Politikai Ujdonságokat** másfél- és így együtt **hetenként negyedfél iven**, a legbővebb tartalmu heti közlönyvé teszi, melylyel a hazai hasonnemű vállalatok közül egy sem versenyezhet.

E nagy terjedelm teszi lehetségessé folytonosan oly

Franklin-Társulat,

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK

postai szétküldéssel vagy Budapesten házhoz hordva

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok Csupán a „Vasárnapi Ujság“ Csupán a „Politikai Ujdonságok“

Egész évre (január—december) 12 frt.	Egész évre (január—december) 8 frt.	Egész évre (január—december) 6 frt.
Félévre (január—június) 6 „	Félévre (január—június) 4 „	Félévre (január—június) 3 „
Évnyegyedre (január—márczius) 3 „	Évnyegyedre (január—márczius) 2 „	Évnyegyedre (január—márczius) 1.50

Egyes előfizetések legczélszerűbben postai utalvány által eszközölhetők, a melyre bérmentesítésül csak egy darab 5 krajczáros bélyeg szükséges. Tíz előfizetett példányra gyűjtőnknek egy tiszteletpéldány jár.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala Budapesten, egyetem-utca 4. sz.

Legolesőbb ujság a magyar nép számára

KÉPES NÉPLAP

és

POLITIKAI HIRADÓ,

mely megjelen minden héten vasárnapon, mulattató és tanulságos tartalommal, s a hazai és külföldi politikát tárgyaló rendes rovattal.

A minden héten egy iven megjelenő és képekkel érdekesbitett ujság ára

egész évre csak 2 forint osztr. ért.

FRANKLIN-TÁRSULAT, magy. irod. intézet és könyvnyomda.

NAGY MIKLÓS, szerkesztő.

Előfizethetni egyenként postán a „KÉPES NÉPLAP“ kiadó-hivatalához Budapesten

(egyetem-utca 4-ik szám)

czímzett bérmentes levélben, vagy még czélszerűbben postautalvánnyal, mely 5 kr ért minden postahivatalnál készen kapható. Legczélszerűbb, fáradság és postabér kiméltése tekintetéből, a tömeges előfizetés.

A t. cz. gyűjtőknek a következő kedvezményeket nyújtjuk: Egyszerre beküldött 10 előfizető után egy ingyempéldánnyal szolgálunk. — Ezenkívül azok, kik egyszerre 30 előfizetést küldenek be, 5 frt.; azok, kik egyszerre 50 előfizetést küldenek be, 10 frt.; azok pedig, kik egyszerre 100 előfizetést küldenek be, 25 frt. értékű válogatott könyvet kapnak, a melyeket tetszésük szerint választhatnak a Franklin-Társulat kiadásában megjelent munkák közül.

A t. cz. vidéki honfőtársakat, kik a magyar nép szellemi előhaladását, mint nemzeti létünk biztosításának legfőbb föltételét, előmozdítani óhajtják, fölkérjük, hogy a nép művelődésének érdekében ezen közhasznu vállalatot terjeszteni és tömeges előfizetések gyűjtése által elősegíteni sziveskedjenek.

Kiadja és nyomtatja a „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapest (egyetem-utca 4-ik szám).

Budapest, december 20-án 1874.

51-dik szám.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft.

XXI. évfolyam.

HIRDETÉSEK DIJA: Egy ötször hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 krajczár; többszöri igtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdetőmnyeket elfogad Bécsben: Haasenstejn és Vogler Wallischgasse Nr. 10, Moase R. Sailerstraße Nr. 2 és Oppelk A. Wollzeile Nr. 22.

ROSTI PÁL.

1830—1874.

Apjaink társadalmi élete végetlenül különbözik a husz-huszonöt év előttitől. Jobbra, rosszabbra, óriási változást talál az, ki a forradalom utáni korszakot átélté s a mai társadalmon figyelemmel s összehasonlítólág tekinté át. A politika,

melytől kényszerítél el voltunk zárva, legalább nem mérgezte meg életünket s nem zavarta fel békés házainkban a testvérek és rokonok egyetértését. Mint a zivatar elől ösztönszerűleg egy csoportba gyülekező madarak, összetartott az egész nemzet. S lehet mondani, hogy a társadalmi élet Magyarországon soha sem volt sem elevebb, sem nyájásabb mint a Bach-korszakban. Azonfelül, a politika nem emésztvén föl minden valamire való tehetséget, nem táplálván minden előre törekvő dicsvágyat, a tudomány, irodalom s társadalmi működés sok olyan elmét és szívet vont magához, melyet ma kétségkívül a parlamenti küzdelem emésztene föl s égetne össze. A gazdasági egyletek, a jótékonysági intézmények, a tudományok egy-egy különleges ágát művelő társaságok s a maigis élő és életképes irodalmi vállalatok egész sorozata e politikailag oly sivár s gyászos emléktű éveknél köszöni létrejöttét. Szólamma vált köztünk, kívált egy időben, szidni, átkozni a Bach-korszakot; s igazunk is van, politikai és alkotmányos, állami és szabadsági szempontból. De e szomorú korszaknak társadalmilag sokat köszönhetünk; nemzeti összeforrást, igen sok jó napot társadalmilag, sok nemes és közhasznu kezdeményt, mely ma is gyümölcsöz. A közös szerencsétlenség és elnyomatás e szomorú korszaka megtanított bennünket arra, a mit jobb napokban megtanulni nem tudtunk: az összetartásra és egyetértésre.

Ebben az épen most vázolt korszakban tünt föl társadalmi életünkben az a férfiu is, ki hosszas szenvedés után, a fővárostól félre, rózsaí közt hunyt el nemrég, de a ki az ötvenes és hatvanas években sokak

előtt ismeretes és kedves volt, s tevékenységének a társadalmi élet nem egy terén feltűnő jeleit adta: Rosti Pál.

Előkelő családból származva (atyja Albert Békésmegyének alispánja s országgyűlési követe volt), mely a telet rendesen Pesten töltötte; rokonságban állva az Amadé, Eötvös s Trefort-családokkal (mind a két miniszter nevének fivére): a felsőbb körök azon részében, melyek az irodalom és tudomány s általában a szellemi érdekek iránt érdeklődnek, Rosti fiatalága óta bejáratos volt és a magasb műveltség elemeit nemcsak könyvekből, hanem a kiválóbb szellemekkel való érintkezésből is sajátíthatta el. Kora ifjúságától fogva szép és

nemes hajlamai voltak s nem tartozott azon fiatal emberek körébe, a kiknek passiói a tivornya és kártyaasztalig, vagy legjobb esetben a lóistállóig és a kutyaólig terjednek. Barátja s művelője mindenféle sportnak, de szerette a virágokat, rajongott a zenéért s komoly tanulmányt fordított annak elméletére. Így szelleme egyaránt meg volt óva az elsekélyestléstől és az elszívárodástól. Sőt maga a tudomány, különösen az ember- és nép-isme, erősen foglalkoztatta s lekötötte érdeklődését. S épen e körbe esik életének legnagyobb eseménye is: amerikai utazása.

Az ötvenes években, mikor a hazafiaktól a tett pályája el volt zárva s

ROSTI PÁL.